

THE BULLETIN IS SPONSORED BY WORLD JEWISH RELIEF & JEWISH CARE

Interview: ANA ŠOMLO

Ana Šomlo, pisac, esejista i prevodilac, rođena je 1935. u Negotinu, Istočna Srbija. Za vrijeme II svjetskog rata skrivala se s porodicom u kući familije zidara Mite Todorovića, zbor čega su ovi dobili u Jerusalimu medalju "Pravednika". Ana Šomlo je diplomirala Orientalnu filologiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu, a na postdiplomskom studiju bila u Izraelu. Radila kao novinar Duge i na Televiziji Beograd, a bila i urednik časopisa *RTV teorija i praksa*. Objavila romane *Lea Štraser* (1980), *Kao* (prvo izdano 1983, drugo 1990), *Glasovi dijasporae* (1985), a za knjigu *Milena pisma Kafki* dobila nagradu "Eli Finci". Knjigu razgovora sa Miodragom Pačivcem *Hazari ili obnova vizantiskog romana* objavila je 1990. Na hebrejskom objavila zbirku priča *Drugi život gospodina Gaona*. Ana Šomlo danas živi u Izraelu. P. Gospođa Šomlo, šta Vas znači biti jevrejski pisac? Da li su to samo pisci jevrejskog porijekla ili pisi koji se bave temama iz jevrejskog života?

O. Jevrejski pisac je svakako samo Jevrejin, kao što je britanski pisac Englez ili američki pisac Amerikanac.

Naravno, samo ukoliko se dotični pisac osjeća Jevrejinom. Nikada nećemo reći da je srpski pisac poreklom Srbin ili ruski pisac poreklom Rus. S obzirom da Jevreji vekovima nisu imali svoju zemlju, njihovo se određenje donekle razlikuje od ostalih naroda, a pisci su pripadali onim sredinama u kojima su živeli i na čijem su jeziku pisali. Tako je Singer istovremeno i američki i jevrejski pisac kao što su Danilo Kiš ili Aleksandar Tišma jevrejski pisci čija su dela pisana na srpskom jeziku. Ipak, nikada nećemo reći da je Ivo Andrić jevrejski pisac, mada su njegove teme i likovi često inspirisani bosanskim jevrejskim okružjem.

U Enciklopediji Judaica, u izdanju Keter, Jerusalem, objavljenoj 1970. u 17 tomova, ja sam obradila temu i činjenicu "Jevrejski pisci i teme na tu Jugoslavije". Ova zadata tema podrazumevala je da baviti se jevrejskom tematikom ne znači biti i jevrejski pisac.

P. Dugo ste živjeli i radili u bivšoj Jugoslaviji. Danas živate u Izraelu. U kojoj mjeri ste uspjeli očuvati svoj stvaralački integritet?

O. Za mene je promena životnog prostora oduvek bila veoma inspirativna. To je mogućnost da se sopstveni, negdašnji prostor sagleda sa distanca, da se izostri, bolje sagleda, a da novi ambijent i novi susreti pruži nove teme. Nedostaju mi samo moji jugoslovenski čitaoci, naročito oni koji sam preko svojih knjiga upoznavala, što mi je uvek davalo volju da pišem.

P. Kako biste ocijenili doprinos pisaca jevrejskog porijekla u književnosti južnoslavenskih naroda?

O. Dalj ste mi suviše malo prostora da bih mogla čak i delimično da pomenem izvrsne pisce bez kojih jugoslovenska književnost ne bi bila ono što jeste. A ne bi bila ono što jeste da nema Vinavera, Davića, Samokovlija, Kiša, Tišme, Lebovića, Filipa David, Zore Dirnbah... Vrednost njihovih dela prelaže je granice nekadašnjeg jugoslovenskog prostora i zauzela vidno mesto i u svetskoj literaturi.

P. Kako vidite budućnost jevrejskih zajednica na prostoru bivše Jugoslavije ili li vjerujete da Jevreji na tim prostorima još mogu imati i neku, prije svega kulturnu ulogu?

O. Ovo nemirno vreme podserilo je mnoge ljudi na to da su Jevreji, čak i kada su njihovi roditelji bili smetnji s umom, tako da se i pored toga što su mnogi ljudi napustili Jugoslaviju, broj članova jevrejskih opština nije drastično smanjio, sem, naravno, u Sarajevu. Uvek će biti, verujem, onih koji će zaboraviti Jevreje podsetiti na njihovu nacionalnost. Koreni su svih snažni da bi se mogli isčupati. Ovogodišnja dodela NIN-ove književne nagrade Davida Albarajiju ukazuje da živi ima sluga za glas jevrejskog pisca. BIGZ je objavio sabrana dela Danila Kiša, koja su našla na veliko interesovanje čitalačke publike, a novi roman Filipa Davidia "Hodočasnici neba i zemlje" objavljen je prošle godine i u Sarajevu i u Beogradu. Verujem da se negde na Dorcolu, u nekoj staroj biblioteci začinje rukopis nekog dečaka iz jevrejske porodice, tamo, gde su nastale i priče Hajima Davića, jednog od prvih srpskih pisaca.

P. Na cemu trenutno radite?

O. Za ove četiri godine, otako živim u Izraelu, objavila sam Hebrejsko-srpskohrvatski rečnik, udžbenik "Učite sami hebrejski", priredila i prevela "Antologiju kratke priče Izraela"; priredila sarajevske Zidne novine posvećene izraelskoj književnosti. Letos sam na konkursu za pisanje koji pišu na svom jeziku u Izraelu, za zbirku priča "Ponovo u Jerusalimu", u konkurenciji od 217 rukopisa na 13 jezika, dobila nagradu Ministarstva apsorbicije. Sada tu zbirku pokušavam da prevedem na hebrejski jezik. Istovremeno pripremam i drugi deo Udžbenika (zamišljen je u četiri dela), kao i veliki Hebrejsko-srpski rečnik. Sve su to zamašni poslovki koje, ipak, brzo moram da završim kako bih se posvetila svom novom romanu što pre, da mi ličnosti iz njega ne pobegnu u neki drugi prostor. Kao što vidite, uklaplja sam u svoj rad i hebrejski koji sam studirala u Jerusalimu 1957/59, ali ču, naravno, uvek pisati, ako je to još dozvoljeno reći, samo na srpskohrvatskom jeziku.

Razgovor vodio Predrag Finci

2

Interview with: ANA ŠOMLO

Ana Šomlo, writer, essayist and translator, born 1935 in Negotin, Eastern Serbia. During the Second World War she and her family hid in the house of the stonemason Mile Todorović's family for which it received the medal "For the Righteous" in Jerusalem. Ana Šomlo read Oriental Philology in the Faculty of Philosophy in Belgrade and completed her post graduate studies in Israel. She worked as a journalist on the periodical *Duga* and on Belgrade Television. She was also editor of the periodical *RTV Theory and Practice*. Published the novels: *Lea Štraser* (1980), *As If* (first edition 1983, second 1985), *Voices from the Diaspora* (1985). For the book *Milena's Letters to Kafka* she received the "Eli Finci" prize. In 1990 she published a book of conversations with *Miodrag Pavic: The Khazars or a Renewal of the Byzantine Novel*. She published a book of short stories *The Second Life of Mr Gaon* in Hebrew. Ana Šomlo now lives in Israel.

Q. Mrs. Šomlo would you, please tell me what being a Jewish Writer means to you? Are these writers of Jewish origin only or writers dealing with topics from Jewish life?

A. A Jewish writer is, certainly, only a Jew, just the same as a British writer is an Englishman and an American writer an American. This is true, of course, provided that the writer in question feels as a Jew. One never says that a Serbian writer originates from Serbia or a Russian writer from Russia. Due to the fact that for centuries Jews had no country of their own, their destinies differ somewhat from those of other nationalities by the fact that the writers belonged to the environments within which they lived and to the languages in which they wrote. Thus, Singer is both an American and a Jewish writer, just the same as Danilo Kiš and Aleksandar Tišma are Jewish writers whose works were written in Serbian. Yet one would never say, that Ivo Andrić is a Jewish writer, though many of his themes and characters were inspired by a Jewish ambient.

Included in the *Encyclopaedia Judaica*, published in 17 volumes by Keter, Jerusalem in 1970, is my contribution treating themes and characters in "Jewish writers and topics on the soil of Yugoslavia". This subject has implied that treating Jewish themes does not necessarily mean being a Jewish writer.

Q. You lived and worked for a long time in the former Yugoslavia. Now you live in Israel. To what extent have the changes of the language and cultural environment had a dramatic effect the writer? To what extent have you succeeded in keeping your creative integrity?

A. Changing the territory in which I live has, for me, always been highly inspirational. Looking from a distance offers you a chance of a better perspective, it sharpens your view of your previous surroundings and affords you a clearer perception of it.. On the other hand new cultural milieu and new encounters provide you with new themes. I miss only my Yugoslav readers, especially those that I came to know through my books, as they always urged my will to write.

Q. How would you appraise the contribution of the writers of Jewish origin to the literatures of South Slav (Yugoslav) peoples?

A. I have been given too small a space to mention even partially some of the writers. If Vinaver, Davidić, Samokovlija, Kiš, Tišma, Lebović, Filip David, Zora Dirnbah... were not there, Yugoslav literature would not be the one it actually is. The value of their works has reached beyond the boundaries of the former Yugoslav territory and gained a prominent place in international literature.

Q. How do you see the future of the Jewish communities on the territory of former Yugoslavia and do you believe that the Jews in those regions can still have any, primarily, cultural role?

A. This unsettled period has reminded many people that they are Jews, even in those cases when their parents had forgotten it, so that despite the fact that many have left Yugoslavia, the size of the Jewish communities has not drastically decreased, except of course, in Sarajevo. I believe that there will always be people who will remind the forgetful Jews of their nationality. The roots are too deep to be uprooted. This year's NIN Award for literature was given to David Albarai indicating that the jury of this major literary award in Belgrade still has a feeling for the work of a Jewish writer. BIGZ has published the collected works of Danilo Kiš. These were well received by the public, and "The Heaven and Earth Pilgrims", a new novel by David Filip was published both in Sarajevo and in Belgrade last year. I believe that somewhere, in some old library in Sarajevo, a boy from a Jewish family is beginning to write a text in the place where stories were written by Hajim Davić, one of the first Serbian writers.

Q. What are you engaged on just now?

A. Over these four years, since I have settled in Israel I have published a Hebrew - Serbo-Croat dictionary and a text book "Teach Yourself Hebrew". I have also prepared and translated "The Anthology of Israeli Short Stories" and I have arranged the Sarajevo Wall Newspapers dedicated to Israeli literature. Among the 217 manuscripts submitted in 13 different languages to the last summer's competition which invited participation by Israeli based writers writing in their own languages. I was awarded a prize by the Ministry for Integration for my collected stories "In Jerusalem Again". I am trying to translate the stories into Hebrew. In the meantime I am preparing the second part of the text book (it has been planned as a four-part text book) and a large Hebrew - Serbia dictionary. All of these are large projects which I have to complete soon, my intention being to devote time to my new novel so as to prevent its characters from escaping. I have also adapted to my work the Hebrew language that I studied in Jerusalem in the period between 1957 and 1959, but I will be always writing, if I am still allowed to say so, only in Serb-Croat.

Interview conducted by Predrag Finci

3

ANA ŠOMLO S ONE STRANE MORA

Nisam više očekivala sunčana jutra. Prošlo im je vreme. Stoga me je iznenadio zrak sunca koji je prodro u mojo sobu i spustio mi se na očne kapke. Spazila sam pastelin lik devojke na venecijanskoj mapi Terra Sancte iz sedamnaestog veka, jedine slike na zidu. Ostali su obloženi knjigama. Nisam znala i još uvek ne znam da li je to zaista nečiji lik ukratan ili samo utvara koju ugledam kada se budim. Kasnije, kada se rasanim, zaboravim da se približim i odgonetjem istinu, poređenjem, možda, sa nekom drugom geografskom kartom Venecije. Smeta mi to jarko svetlo. Leti ga volim, ali u jesen se privikavam na sivo. Ne volim ništa što remeti moje ustaljene navike i svet u kome se krećem. Zato proveravam plave cvetove na tepihu i dno bokala, azurno obojeno. Ruke su mi dve blede trake preko pokrivača. Sklapam ponovo oči, da ih ne bih videla. Tude su mi i smetaju mi. No san ne može više da mi se vrate. Prebirem šta sve treba da obavim, koga da sretнем, šta da izgovorim. Istovremeno pokušavam da ne pomislim na nekoga, jednostavno mi smeta koncentraciji. Iznenaduje me što moje stepenište ne vodi kao obično mračnim hodnikom. Obasjano je sunce i ovičeno lilijanima. Kraj mene se prestapno stupaš tamur, padajući sa basmatom na basmat i ja mu se uklanjam s puta. Nikada ga nisam videla tako izbliza. Obično u sutor letne nad Korčulom u jatinu i ja ih razlikujem od slepih miševa jedino po tome što su krupniji i spori, ali nedovoljni da ih im sagledaju glave. I sada mi jedva vidim duboko usadene oči. Prvi put vidim lemurove oči, to sigurno znam, a kada me je spazio primetila sam da me je prepoznao. Pogled mu je kao u kameleona, ljudski. Koža mu je rožnata, siva i ljkusljasta kao u ananasu, ali bih rekla da je meka, jer lemurov pad niz stepenište pljesne kao ulovljena riba o dno čamca. Gega se i ne spušta pogled sa mog lica.

U susedstvu mlada žena drži bebu na krušu. Pegave noge su joj bose, a desni iznad blistavih zuba rumeni. Zavidim joj na sreći koja izvire iz njenog pogleda. Sva je ozarena, ne smeta joj jutarnja svežina. Sedi na mojoj terasi, zasvođenoj pušavicom. Nisam primetila da tu stanuje, verovatno se nedavno doselila. Sve me to zadržava, iako nema veze sa mnom. Ali, posmatram, razmišljam, prepoznam, a četvorka mi je otklopalač ispred nosa. Glas sa radija najavljuje prvi vazdušni, jugoistočni vetar i oblačenje. Nikada se ne obučem dovoljno dobro. Ili me guši visok okovratnik, ili mi se hladnoća uvlači u kosti.

Mračno ponovo da se spustim do Odeona i sačekam trideset trojku što dolazi sa Zlatnog venea. Na Voznesenskoj crkvi izbižu devet časova. Kasnimo na redakciju sastanak. Neko će to da iskoristi i kaže da moj televizijski prilog nije podoban. Prolazi autobus, ali ni jedan ne ide do Košutnjaka. Uzela sam liniju B koja vozi samo do bazeina. I ovako mi je prekasno da stignem. Vreme nije za kupanje, ali ja sam uzel plavi providni dušek i spustila ga u vodu. Iznenada sam se našla u vrtlogu snažnog vetra koji me je poneo slobodno. Dušek je pod pritiskom izgubio pravilni oblik i podigao se svojim prednjim delom kao pramac, a sa ledne strane štitio me je jedrima. Lebedala sam nad vodom. Prestravljenost što ne mogu da upravljam svojim kretanjem ubrzao je prerasla u ushićenost oscjećanja slobode i letenja. Zapazila sam da sustizam dečake iz moje ulice. Izleteli smo na trotoar, pa na auto-put. Naša trka je već počinjala da biva opasna, jer smo se uklučili u saobraćaj i počeli da preprečavamo put automobilima. Ali strah je, i pored opasnosti, postao oscjećanje prave duhovne i telesne slobode - avantura duha i tela - taj ukus lebdjenja koji mogu samo još u snu da slutim.

Ponovo sam na obali jezera neke severne zemlje. Voda je tamno zelena, gotovo crna, kao izbleđelo mastilo. Ulazim u guste talase i pokušavam da se otišem na pučinu. Plivanje bi koristilo mom telu, mada ne osećam dodir vode niti hladnoću. Ne znam zašto se i drugi ne kupaju u jezeru koje nije slano, te se može otopliviti sirom otvoreni očiju. So ne štapi. Ali, tek što sam načinila nekoliko zaveslaja, zapazam oko sebe zloslutne galebove kako nadleću nad mnom i tamnu nemam što se jedva razlikuje od talasa, jer je gotovo iste boje. Brzo zaplivam ka obali - sadu mi je jasno zašto se druga bića klone opasnih dubina - mada ne znam da li strepiam od ptica ili sam jedna od njih, jer nigde se, čak i u vodi, ne ogleda ljudsko lice. Na meni je triko koji se na suncu, što se tek probija ali ne sija niti greje, sivo

prelivna i ja ne verujem da će biti u skladu sa modom kada sasvim izbledi, jer je trend da ništa što je novo mladi ne vole da nose. Tada primetim da mi se za stopala lepi crni pesak iako na njima nisu moji nokti, već prsti neke mlade devojke. Ključ moje hotelske sobe, čiji sam broj zaboravila, je, izgleda, potonuo. Ne znam kome bih mogla da se obratim, jer na obali, kao ni u mračnom hodniku hotela, nema nikoga. Užasno sam usamljena i bespomoćna, ali već pomirenja sa samoćom koja je, izgleda, definitivna i beznadježna.

4

ANA ŠOMLO

FROM THE OTHER SIDE OF SEA

I wasn't expecting sunny mornings any more. Their season was over. Thus, I was surprised by the ray of sunlight entering my room and falling on my eyelids. I noticed the pastel painted face of a girl on the Venetian Terra Sancta map from the seventeenth century, the only painting on the wall. The other walls were covered with books. It had never been clear to me whether this was somebody's painted face or only an apparition seen by me when I opened my eyes. Later, when I was fully awake I would forget to have a closer look and discover the truth, say by comparing it with some other geographic map of Venice. The strong light bothers me. In summer I like it, but in autumn I am getting used to greyness. Anything that interferes with my established habits and the world in which I live is not to my liking. Therefore I check the blue flowers on the carpet and the bottom of the jug painted in azure. My hands are two pale stripes laid over the blanket. So as not to see them I close my eyes again. They feel foreign to me and they annoy me. But I cannot go back to sleep. I think of all the things that I have to do today, whom to meet, what to say. At the same time I try not to think of anybody; concentration simply bothers me. I am surprised by the fact that my staircase does not lead through a dark corridor, as it usually does. It is lit by sunshine and bordered with lilies. Lemur constantly comes down beside me falling from one stair to another and I get out of his way. I have never seen him so close. In the dusk they usually fly in flocks over Korčula and I distinguish them from the bats only because they are larger and slower but not sufficiently slow to let me see their heads. Even now I can scarcely see its deeply set eyes. It is the first time I have seen a lemur's eyes, I am sure of that, but when it catches sight of me I notice that it recognises me. Its look is like that of a chameleon, it is human. Its skin is rough, grey and scaly like a pineapple, but I would say that it is soft, because the fall of the lemur down the steps splashes like that of a fish against the bottom of a boat. It staggers and does not drop its gaze from my face.

The young woman in the neighbourhood holds a baby in her lap. Her freckled legs are bare and the gums above her glistening teeth are pink. I envy the happiness emerging from her look. She is beaming with joy and the morning fresh air does nor bother her. She sits on my terrace beneath an arch of climbers. I have not noticed her living here. She has probably moved in recently. All this detained me although it has nothing to do with me. But I go on observing, meditating, recognising things and I have just missed my bus number four. The voice on the radio forecasts cool weather. Southwest wind and an overcast sky. I never dress quite properly. It is either the high collar that chokes me or the cold that enters my bones. I will have to go down to the Odeon again and wait for bus thirty three coming from Zeleni Venac. The Voznesenski church clock strikes ten. I am late for the editorial meeting. Somebody will take this opportunity to say that what I have prepared for TV is not suitable. The buses pass by but none of them is for Košutnjak. I have boarded the line B taking me only to the swimming pool. It is too late for me to be on time anyway. The weather is not good for swimming, but I have taken the blue transparent inflatable airbed and lowered it into the water. Suddenly I have found myself caught in the whirl of strong wind. Under the pressure, the airbed has lost its proper form and its front part has been lifted like the bow of a boat, and from the rear its sails protect me. I hover above the water. My horror at not being able to control my movements soon turns into a delightful feeling of freedom and flying. I see that I have caught up with the boys from my street. We have dashed out onto the pavement and then to the motorway. Our race is becoming dangerous because we have joined the traffic and started blocking the way for the cars. But in spite of the danger, the fear has become a feeling of real spiritual and bodily freedom - an adventure for the spirit and for the body - it is the taste of floating that I can still feel only in my dreams.

I am on the banks of a lake in a northern country again. The water is of a dark green colour, it is almost black, looking like faded ink. I am entering dense waves, striving to reach the open sea. Swimming is good for my body, although I do not feel the touch of the water nor the cold. I do not know why the others do not swim in the lake though it is free of salt which makes possible swimming with wide open eyes. They are not burnt by the salt. But, no sooner have I made a few strokes then I notice the foreboding seagulls flying above me and the dark monster hardly distinguished from the waves as it is almost of the same colour. I quickly start swimming towards land - it is clear to me now why the other creatures avoid the dangerous deep waters - although I do not know whether I am afraid of the birds or am one of them, because there is no reflection of a human face anywhere, not even in the water. I am wearing a grey tricot glistening in the newly appearing sun, but it neither glows nor warms and I believe that it will be in accordance with the fashion when completely fading away, because it is a trend among the young people not to wear new things. I notice that black sand has stuck to my feet although, instead of my nails, I find the toes of a young girl. It seems that the key to my hotel room (the number of which I have forgotten) has sunk. I do not know whom to contact, because there is nobody on the beach or in the dark hotel corridor. I am terribly lonely and helpless, but already accepting the loneliness which seems to be final and hopeless.

5

Kulturno naslijeđe

JEDNA SEFARDSKA PRIČA

Bila dva susjeda, jedan siromah, drugi bogataš. Siromah nije mogao podnijeti da gleda toliko bogatstvo s jedne strane, a toliku škrtost s druge. On nije ništa imao. Razmišljajući, pronašao je šta treba uraditi.

Jednom, pošto je rano ustao, počeо je vrlo gласно goroviti molitvu, da bi je susjed čuo. Govorio je: "Gospodaru svijeta! Ti koji si velik i mocan, smiluj mi se i pošalji mi stotinu zlatnih dukata da mogu živjeti; ali molim te nemoj poslati manje od stotine, pazi, ako mi pošalješ jedan manje neću ih primiti!"

Slijedeći dan dok je siromah gorovio svoju molitvu tražeći stotinu dukata, ali ne manje, jer da će ih odbiti, bogataš mu je kroz dimnjak bacio kesu koja je sadržavala devedeset i devet zlatnih dukata. Dobri siromah, vidjevši kesicu, sagne se, otvori je i izbroji. Onda podignu ruke prema nebui i jakim glasom, da ga čuje bogataš, reče: "Gospodaru svijeta, ne znam kako ti zahvalim što si ušlašio moju molitvu! Istina je da sam ti tražio stotinu dukata, ali ne mari što si mi poslao jedan manje. Zar mi nećeš poslati onaj jedan koji nedostaje? Imam povjerenja u tebe!!!"

Bogataš, koji je čuo, samo što nije umro od straha! Kao lud otreći k siromahu i, gestikulirajući, pokuša mu objasniti da ga je htio iskušati i vidjeti hoće li odbiti dukate, kao što je gorovio u molitvi. Stoga da mu je dužan vratiti dukate.

Swade, uvrede, vika! Siromah nije htio ni čuti. Govorio je da su mu ovi dukati došli od Boga, a da će onaj, koji mu je poslao devedeset i devet komada, poslati i onaj jedan koji nedostaje.

Kako se radsprava počela odvije zaoštrevati, jer je jedan tražio svoje dukate, a drugi ih je odbijao vratiti, bogataš nije preostalo ništa drugo do da stvar preda sudu. Odredenog dana bogataš je ušao u siromahovu sobu i rekao mu: "Hajdemo, vrijeme je".

"Ne gospodine", odgovori siromah, "ne sude nju u ovom Potrebno mi je novo fes, čiste hlače i lijepo to gotovo da umre, skoro stete i što mu je bilo žao, što je tražio. "Idi i brzo "Ne još", odgovorio mu Šta bi još mogao magarca, jer na ulicama uprljam ovu tako čistu i odgovorijadan bogataš. namirisać mirisima, hlače, novi kaput, sjajne krenuo. Bogataš za prasini i blatu.

uličicama, obojica pred sucem, jedan skladno obućen, drugi vrlo prljav i umoran. Bogataš, čiji je izgled izazivao milosrde, ispriča sucu što se desilo i zatraži pravdu. Sudac obraćajući se siromahu upita: "Kakav odgovor imao na ovu optužbu?"

"Molim vas da pogledate dobro kako je loš obučen i prljav ovaj čovjek", ovogori siromah sucu. "Ja vas pitam je li moguće da bi ovakva osoba bila sposobna za posudbu tolikih zlatnih dukata, kada izaziva milosrde već dok je gledate? Uvjeren sam da je slabouman i da izmišlja nečega nemal. Tako može reći da su odijelo koje nosim i magarac koga imam njegov! Kako je to moguće?"

Slušajući to bogataš poškodi i počne vikati: "Gospodine suče, istina je da su odijelo koje nosi ovaj čovjek i magarac moj! Kunem se, gospodina suče, da je sve moje i ništa ne priпадa ovom čovjeku!" Tada siromah stade pred sucu i dobro se uspravivši reče: "Molim Vas visost da me dobro pogleda! Kakav sam ja?"

Sudac podiže glas i pogleda obojicu, jednog dobro obučenu i čista a drugoga prljava, pa odgovori vičući: "Udalji se odavde prljavi lažljiv! Neću više da te vidim!" Otvaračući vrata uhvati ga za ruku i izbací napolje, medutim čovjeka dobro obučenu je lijepo pozdravio, ispratio ga do vrata, uz tisuci molbi za oprost. Tako je siromah pošao sa svojim dukatima, svojim novim odijelom i svojim magarcem.

Neka bude sretan on i mi s njime!

(Adaptirano prema priči Gine Camhy: *Siromah koji je prevario bogataša*, in: Priče o sarajevskim Sefardima, 1994)

6

A SEPHARADIC STORY

There were two neighbours, one was poor and the other rich. The poor one could not stand to see such richness on one side and stinginess on the other. He did not have anything. After thinking about it he decided what he would do.

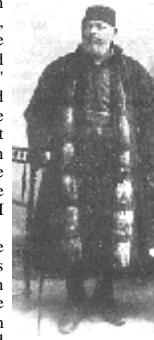
One day, after he got up early, he started praying loudly so that the neighbour could hear "Oh Lord of our universe! You are omnipotent, have pity on me and send me a hundred gold ducats that I may live; but please do not send less than a hundred because if you do send even one less I won't accept them!"

The next day, while the poor man said his prayers asking for a hundred ducats and not one less because he would not accept them, the rich man threw a sack containing ninety-nine gold ducats down the chimney. The poor man, seeing the sack, bowed, opened it and began counting. Then he raised his hand towards heaven and in a loud voice, so that the rich man would hear, said: "Master of all, I do not know how to thank you for listening to my prayers! It is true that I asked for a hundred ducats, but do not worry that you sent me one less. Won't you send me that missing one? I have trust in you!!!"

The rich man, who heard this, almost died of fear. Like a mad man he ran to the poor neighbour's room and, gesturing, he tried to explain that he was just testing him to see if he would really refuse the ducats as he had said in his prayers. So, he was obligated to return the ducats.

They quarrelled and screamed. The poor man did not want to hear anything. He said that his ducats came from God and said that he who sent him ninety-nine ducats would also send him that one which was missing.

As the quarrel was getting worse, because one wanted his ducats returned and the other would not return them, the rich man could see no other way except to go to court. On the agreed day, the rich man

man said: "Let us go, No, sir," answered the

in court in this suit. I need trousers and nice shoes." grew faint; he almost had of his money and because he went and bought what and change," said the rich the poor man. "What else

"I need for you to give me streets are muddy and I clean and nice suit."

"Let it be," answered the The poor man washed his combed his hair, put on shiny shoes, mounted the man went after him After they had walked

arrived at the court and sat before the judge: one very well dressed and the other very dirty and tired. The rich man, whose looks aroused pity, told the judge what had happened and asked for justice. The judge turning towards the poor man asked him: "What answer do you have to this?"

"Please look at how badly dressed and dirty this man is," the poor man answered the judge. "I ask you is it possible for this type of man to have so many golden ducats when he arouses such pity when you look at him? I believe that this pitiful person made it all up! Also how can you say that the suit I am wearing and the donkey I have are his. How is that possible?"

Listening to him, the rich man jumped up and began to scream: "Your honour, it is true that the suit he is wearing and the donkey are mine! I swear to you, your honour, that everything is mine and nothing belongs to this man!". Then the poor man stood before the judge and said: "Please your honour take a good look at me! What do I look like?"

The judge raised his voice and looked at both of them, one well-dressed and clean and the other dirty, and he shouted: "Get away you filthy liar! Don't let me see you again!". Opening the door and grabbing him by the arm, he showed the dirty man out; meanwhile, he politely escorted the well dressed man to the door asking his pardon.

That is how the poor man went away with his ducats, his new suit and a donkey.

Let him be happy and let us be happy for him.

(Adapted after Gina Camhy's story *The Poor Man Who Tricked the Rich Man*, in: A Collection of Sephardim Stories from Sarajevo, 1994)

Dušan Puvačić

IVO ANDRIĆ I JEVREJI

Ivo Andrić se pokazao kao pisac koji je spremjan da piše o Jevrejima i da govori umesto njih u vremenu kada je takva podrška bila "stvarna potreba". *Travnička hronika* završena je u aprilu 1942. Nema sumnje da je i svesti ovog "majstora neizrecivog", kako Andrića nazvac američki kritičar Džon Sajmon, onaj zlji vetr istorije koji je otrogao španske Jevreje od Andaluzije i doneo na Balkan, učinivši od njih "prosjeke kojima ni zlato ne pomaže", strašni, bezumni, bratobolački vihor, koji i danas ne možemo da shvatimo, i koji ni do danas nije sebe shvatio" - o kome bi Salomon Atijas govorio da se ustudio i da je znao kako - bio deo istog onog istorijskog procesa odgovornog za milione jevrejskih smrти širom Evrope dok je ovaj roman pisan.

Razumljivo, neka od ovih antisemitskih osećanja našla su izraz u obliku blaćanja i klevetanja Jevreja u delima nekolice Jugoslavenskih pisaca 19. i 20. veka, u kojima su Jevreji imali bezačajne ili epizodne uloge. Prikazivani su stereotipno - kao trgovci, zelenala ili gostoničari; pomijani s nipoštovanjem ili slikani kao predstavnici snaga koji izazivaju i ubrzavaju razaranje domaćeg seoskog života i njegovih vrednosti. Neki antisemitske opaske stavljenе su u stava negativnih, poremećenih ili izpacenih ličnosti i nikako se ne mogu pripisati samim piscima. Nije retko da se takva zaparašta sretnu i u Andrićevom delu, jer je on shvatio da bi bez njih ovača slika složene bosanske etničke pozomice bila manje uverljiva i verna životnoj istini.

Činjenica da je medju jugoslovenskim piscima bilo tek nekoliko nerepresentativnih pojedinaca koji su otvoreno i agresivno iziskivali svoja antisemitska raspoloženja može se objasniti okolnošću da su u jugoslovenskim krajevima Jevreji bili relativno malobrojni i da su živeli izolovano, nepristupni i odsećeni od ostalih nacionalnih zajednica. Domaća slavensko stanovništvo nije u njima video mračnu i zlokobilnu silu koja šteti njihovim interesima, kao što je bio slučaj u nekim drugim, izrazito antisemitskim evropskim zemljama. Pošto su retko kad izazivali snažna osećanja, njihov individualni i kolektivni život bio je занemariv kao književna tema.

Jevreji igraju tako značajnu ulogu u Andrićevom delu jer je on prisno poznavao njihov način života iz čestih susreta koje je imao s njima, najpre u

detinjstvu u Višegradu, a kasnije u Sarajevu, Zagrebu i Splitu. Ovi kontakti uspostavili su veoma duboke lične veze sa Jevrejima, posle izgnanstva iz Španije u 16. veku, srednje i istočne Europe. Koreni tih sto nagovestuju pričevatelja *Deca*. Oživljava epizodu iz svoje bude ismejan i žigovan, odbio da okrugnuti igru u kojoj su neki uživanjem. On niti je mogao, Jevreje. U smu mu se javljao progone, dok ga on pušta da "m u e n i c k i m l i c e m", nezadrživ kao andeo".

prispisuje Jevrejima mnogo kako ih definisce Kolonja u *Travničkoj hronici*. Oni imaju

ijedne: "biti svuda kod kuće i koji znaju mnogo jezika, ali ni i sumnjaviti" i na istoku i na zapadu,

koje greci pod drovostukim istočnim tumači i posrednicu" između naroda Jevreja koji imaju takvu ulogu: splitski Jevrejin po imenu Pardo, Juso Atijas, Josif Baruh i Rafo Atijas.

U *Prokletoj avlji*, Haim, Brbljivi Jevrejin iz Smirne, posreduje između sveta stvarnosti i sveta priče;

štaviše, svojom sposobnošću da sve sazna i sve predviđi ("iako ne sve uvek tačno") to čini i između

sadašnjosti i budućnosti. I njegova "mračna pričanja i uobičare strahove" doživljavamo kao tipičan izraz njegovog jevrejskog nasledja.

Ali lik prema komu Andrić pokazuje najviše saosećanja je "lepa Jevrejka iz Tarnova" u romanu Na Drini ćuprija, Lotika, "neumorna, vešta žena hladnih čula, brze pameti i muškog srca".

"Upravljava je sudbinom" siromašnih Jevreja, rasturenih po Galiciji, Austriji i Madarskoj, ali su njene

preporuke uvek isle sa "sumom novca koja će omogućiti da se njen savet posluša".

Kada se, na kraju, Lotika polagajuće poslednji put u dvadeset trećem poglavljju romana Na Drini ćuprija, njen "očajni krik" meša se sa potmulnom grmljavinom topova "koja odaje (...) da je opšta i

svačija nesreća mnogo bliža i mnogo veća nego što to (...) može da izgleda". Razvijajući ovu misao i

menjujući stepen njenе naglašenoštiju, u romanima, pripovetkama i esejima Ivo Andrić je pokazao da,

po rečima Roberta Altera, "ono što pisac ima da kaže o Jevrejima, pažljivo razmotreno, može

ponekad pružiti ključ za osnovne ciljeve pa čak i metode njegovog dela, kao i uvid u njegov odnos

prema široj kulturi koja ga okružuje".

(Odlomci iz teksta objavljenog u: Ivo Andrić. A Symposium, SSEES, University of London, 1984)

Dušan Puvačić

IVO ANDRIĆ AND JEWS

Ivo Andrić se je pokazao kao pisac koji je spremjan da piše o Jevrejima i da govori umesto njih u vremenu kada je takva podrška bila "stvarna potreba". *Travnička hronika* završena je u aprilu 1942. Nema sumnje da je i svesti ovog "majstora neizrecivog", kako Andrića nazvac američki kritičar Džon Sajmon, onaj zlji vetr istorije koji je otrogao španske Jevreje od Andaluzije i doneo na Balkan, učinivši od njih "prosjeke kojima ni zlato ne pomaže", strašni, bezumni, bratobolački vihor, koji i danas ne možemo da shvatimo, i koji ni do danas nije sebe shvatio" - o kome bi Salomon Atijas govorio da se ustudio i da je znao kako - bio deo istog onog istorijskog procesa odgovornog za milione jevrejskih smrти širom Evrope dok je ovaj roman pisan.

Razumljivo, neka od ovih antisemitskih osećanja našla su izraz u obliku blaćanja i klevetanja Jevreja u delima nekolice Jugoslavenskih pisaca 19. i 20. veka, u kojima su Jevreji imali bezačajne ili epizodne uloge. Prikazivani su stereotipno - kao trgovci, zelenala ili gostoničari; pomijani s nipoštovanjem ili slikani kao predstavnici snaga koji izazivaju i ubrzavaju razaranje domaćeg seoskog života i njegovih vrednosti. Neki antisemitske opaske stavljenе su u stava negativnih, poremećenih ili izpacenih ličnosti i nikako se ne mogu pripisati samim piscima. Nije retko da se takva zaparašta sretnu i u Andrićevom delu, jer je on shvatio da bi bez njih ovača slika složene bosanske etničke pozomice bila manje uverljiva i verna životnoj istini.

Činjenica da je medju jugoslovenskim piscima bilo tek nekoliko nerepresentativnih pojedinaca koji su otvoreno i agresivno iziskivali svoja antisemitska raspoloženja može se objasniti okolnošću da su u jugoslovenskim krajevima Jevreji bili relativno malobrojni i da su živeli izolovano, nepristupni i odsećeni od ostalih nacionalnih zajednica. Domaća slavensko stanovništvo nije u njima video mračnu i zlokobilnu silu koja šteti njihovim interesima, kao što je bio slučaj u nekim drugim, izrazito antisemitskim evropskim zemljama. Pošto su retko kad izazivali snažna osećanja, njihov individualni i kolektivni život bio je занemariv kao književna tema.

Jevreji igraju tako značajnu ulogu u Andrićevom delu jer je on prisno poznavao njihov način života iz čestih susreta koje je imao s njima, najpre u detinjstvu u Višegradu, a kasnije u Sarajevu, Zagrebu i Splitu. Ovi kontakti uspostavili su veoma duboke lične veze sa Jevrejima, posle izgnanstva iz Španije u 16. veku, srednje i istočne Europe. Koreni tih sto nagovestuju pričevatelja *Deca*. Oživljava epizodu iz svoje bude ismejan i žigovan, odbio da okrugnuti igru u kojoj su neki uživanjem. On niti je mogao, Jevreje. U smu mu se javljao progone, dok ga on pušta da "m u e n i c k i m l i c e m", nezadrživ kao andeo".

prispisuje Jevrejima mnogo kako ih definisce Kolonja u *Travničkoj hronici*. Oni imaju i jedne: "biti svuda kod kuće i koji znaju mnogo jezika, ali ni i sumnjaviti" i na istoku i na zapadu, koje greci pod drovostukim istočnim tumači i posrednicu" između naroda Jevreja koji imaju takvu ulogu: splitski Jevrejin po imenu Pardo, Juso Atijas, Josif Baruh i Rafo Atijas.

In Devil's Yard (*Prokletoj avlji*) it is Haim, a Jew from Smyrna, a compulsive talker, who mediates between the world of reality and the world of fiction; and, moreover, by his ability to know everything and foresee everything ("although not always accurately") - between the present and the future. And his "gloomy tales and imaginary fears" are a typical expression of his Jewish inheritance.

But the character for whom Andrić shows the greatest amount of sympathy is the "beautiful Jewess from Trnovo" in *The Bridge of the Drina*, Lotika, 'that untiring and adroit women of chilled senses, quick intelligence and masculine heart'. She directed the destinies" of the Jewish poor scattered throughout Galicia, Austria and Hungary, but her counsels were always accompanied by "a money order for a sum sufficient to ensure that her advice was listened to".

When, finally, she makes her last exit in Chapter Twenty-tree of *The Bridge on the Drina*, her "despairing scream" is mingled with the "muffled thunder of the guns... which showed... that universal and individual misfortune was nearer and greater than it seemed". While elaborating this idea, with a varying degree of emphasis, in his novels, short stories and essays, Ivo Andrić has shown that, in the words of Robert Alter, "what a writer has to say about Jews, carefully considered, can sometimes provide a key to the underlying aims and even methods in his work, and an insight into his relation to the larger culture around him".

(Extract from the text originally published in: Ivo Andrić. A Symposium, SSEES, University of London, 1984)

Nenad Maglajlić:

RAZGLEDNICE IZ ŠPANIJE

Slika prva

U Loret de Maru smo bili smješteni u jednom hotelu. Zvao se Raina Isabel. U oktobru 1992. godine jedna je žena saznaла za nas, izbjeglice, nazvali hotel i ponudili besplatan stan na godinu dana u mjestu blizu francuske granice. Mjesto se zove Porto de Selva. Ja i moј prijatelj iz izbjeglištva, Danko Papo, otišli smo da to vidimo. Žena šezdesetih godina sačekala nas je na autobuskoj stanicici. Djelovalo je prilično prijatno. Odvela nas je najprije u jedan restoran. Plato pun ribe, oval pun lignji, šnicla sa pomfritom. Dovoljno za dvadesetak ljudi. Kasnije smo otišli u stančić koji nudi, a zatim smo išli od čovjeka do čovjeka tražeći posao. Rekli smo da nas to najviše interesuje. Dvije godine ranije u istom mjesecu sam sa moјim drugom koјoj takode voli ribolov bio na Hvaru, otoku na Jadranskom moru. Vraćali smo se u vikendicu sa punim gepekom ribe kada su nas, podižući palac, autostoperski zaustavila dva čovjeka oronule fasade. Povezao sam ih i kada sam ih upitao gdje idu i odakle su rekoše mi da su Bosanci i da traže posao na gradinevinama. Samo dvije godine kasnije moј prijatelj Danko Papo i ja smo u Port de Solvi bili ti ljudi. Sreća je što mi je sa velikom dozom jevrejske krvi genetski blizak osjećaj "imati i nemati".

Slika druga

Jedne prilike lutao sam centrom Barcelone i razmišljao šta bih mogao raditi. Imala dosta ljudi koji se obliku u neke odore (časna sestra, rimski vojnik, dimaćar i sl.) i nepomično stoje na nekakvim postoljima. Ne znam je li to kip ili čovjek. Blizje ovom prvom. Pred njima je kutijica u koju prolaznici ubacuju novac. Blisko mi je bilo razmišljanje da ēu, ako ne nadem neki posao, postati kip. Kao u onoj dječjoj igri: neko te zavrta, a ti ostaneš u tom položaju.

Slika treća

Ćesto sam se sjećao prepunih sarajevskih tramvaja. Propustiš jedan, drugi, sve u želji da i z b e g n e s g u ž v u . Dešavalo se da se u k i m n e ž e l i m nije stalo, pa sam znao prozor kao da cu nekog jako važnog, rukom da izbjegnem slušao šta saputnik doveden u nezahvalan sagovornik od mene ćesto bio usputnost. Slično mi se dešavalo tramvaju. Radi nerijetko sam bio p o r e d , pametnog "s i " ili "n o " u su sanse bile 50% da fulao. Nije me htjela ta vrsta španskog ruleta.

Neskonost, nesposobnost i odsustvo bilo kakve volje u izučavanju novog jezika bila je svojstvo i mom prijatelju Zlatanu Romano, koji sada živi u Izraelu. Nedavno mi je pisao da je gledao jedan titovan film na hebrejskom i da je napokon, nakon više od četiri godine, razumio i shvatio sve začkoljice i detalje filma. Na kraju pisma je priznao da je gledao Kusturica's *Underground*.

Slika četvrta

Ephopalno otkriće. Telefon. Živio gospodin Bel. Kada je stigao u stan cijela se porodica okupila oko ēuda. Imao sam osjećaj da je i Ana, tada moja trogodišnja kćerka, namjeravala okretnuti nekoliko brojeva. Osobina moje supruge ka olakšavanju duše razgovorom širom meridijana i porodična sklonost ka telefoniranju stvorila je dodatnu konfuziju u ionako konfuznoj situaciji. Telefon je donesen u predvečerje, a kako je veće odmicalo, supruga se sve više žalila da joj slušalica klizi iz ruke. Zaspala je okrećući brojve prijatelja razbacanih po svjetlu. Bila je sreća što u ovoj zemlji pozitivno pravo ne poznaje instancu dužničkog rostvora.

Slika peta

Grupa u kojoj sam se nalazio bila je u avgustu 1992. pozvana na izlet blizu Barcelone, u jedno jevrejsko odmaralište koje obiluje sportskim terenima i bazenima. Prema protokolu predstavljali smo se pojedinačno: ja sam taj i taj, znam ovo i ono, želim ono i ovo. Neki su u tom predstavljanju, u svom usmenom kurikulumu, pretjerivali i spominjali da su bili na takvim funkcijama i položajima da sam poslijepoznat "ponosan" što sam sa njima u društvu. Osjećao sam se kao dijete u domu za napuštenu djecu koje neko treba da usvoji. Na moju nesreću taj mi je osjećaj i danas veoma blizak.

Nenad Maglajlić:
POSTCARDS FROM SPAIN

No 1

In Loret de Mar we were put up in a hotel, the Raina Isobel. In October 1992 a woman had heard about us, refugees, rang the hotel and offered free accommodation for a year in a town near the French border. The name of the place was Porto de Selva. I and my refugee friend Danko Papo went to see it. A woman in her sixties met us at the bus station. She seemed a pleasant person. Firstly she took us to a restaurant. A plate full of fish, another with squid, a steak with French fries. Enough for twenty people. Later we went to the small flat she had offered, and then we went from person to person looking for work. This was our main interest. Two years before in the same month I went with a friend, who was also fond of fishing, to Hvar, an island in the Adriatic. We were returning home with a boot-full of fish when two hitch-hikers with "worn out facade" stopped us. We gave them a lift and when we asked them where they were going and where they came from they said they came from Bosnia looking for work on a building site. Only two years later my friend Danko Papo and I were those very men. It's my good luck that having a large dose of Jewish blood in me the feeling of "to have and have not" is genetically familiar.

No 2

Once I was wandering through Barcelona wondering what sort of a job I could do. There were a number of people disguised as nuns, Roman soldiers, chimney sweeps etc. who stood motionless on some sort of a pedestal. You could not tell whether they are statues or men. I would say the former more likely. They had a small box in front of them into which passers-by threw money. I was thinking that if I couldn't find a job I might become a statue. As in that game that children play: somebody whirls you around and you remain in the position you were caught in.

No 3

I have often recalled the overcrowded trams of Sarajevo. You let one go and then another, often happened I got on a tram somebody with whom I had no interest and I learned to stare at if at any moment I might catch important. If I could not avoid with little attention to what the very often find myself in the answer was required- and my what was expected. The same. Admittedly, not in a tram. Not had to, in spite of the clever with "si" or "no" in the wrong right answer were 50% certain, wrong. This kind of Spanish Unwillingness, incapability and l a n g u a g e w a s a l s o a Zlatan Romano, now in Israel. telling me that finally, after four subtitles in Hebrew and was able to understand all the details. But he ended the letter admitting that the film he saw was Kusturica's *Underground*.

No 4

An epochal invention. The telephone. Long live Mr Bell. When it arrived in the flat the whole family gathered around it as if it were a miracle. I had the feeling that even Ana, my three year old daughter, wanted to dial a few numbers. My wife's inclination to unburden her soul by talking to people all over the globe and the family's taste for telephoning caused additional confusion in the already very confusing situation. The phone was delivered in the evening and as the evening progressed my wife complained more and more of the slippery receiver. She fell asleep dialling friends living in various parts of the world. I was lucky that in this country law does not recognise the institution of imprisonment for debt.

No 5

The group I belonged to, in August 1992, invited to visit a Jewish resort near Barcelona, with many swimming pools and a sports terrain. According to the protocol we introduced ourselves individually: My name is such and such; I am qualified for this and that; I am seeking this and that. Many people exaggerated in presenting this oral CV, mentioning such positions and ranks that I later felt "proud" to be in their company. I felt like a child in an orphanage waiting for adoption. Unfortunately, I still feel very much the same.

Translated by Jasna Levinger

Ovaj puta u Rubrici za mlade objavljujemo dva priloga: prvi je napisao djed Andelko, a drugi njegov unuk Ogi.

Andelko Ristić

"STONOGA" NA ULICI

Jedan vesel dječak dobio je za rodendan kabanicu. Dugo je taj srećni desetogodišnjak u školskoj torbi nosio dragocjen poklon i željno očekivao kišu. A kiša je danima zaobilazila njegov grad.

Na kraju je, ipak, udarila: silna, velika, pravi pljusak! Baš kada su se djeca vraćala iz škole! Junak ove priče nije potročao u zaklon; brzo je iz torbe izvadio kabanicu, ogurnuo se i produžio ulicom, dok je kišnica curila niz nabore i krvine njegovog pogužvanog ogretača.

Onda je taj prkosni junacić kroz izmaglicu što se nadivila nad vlažnim pločnikom, prepoznao svoje drugove; stisnuti ispod neke strehe, čekali su da umine kiša.

- Ehej, raja! Moja kabanica je velika, može pokriti još jednog, brzog, najbržeg! - dozivao je, prilazeći brže držunici.

- To je Mišo pod kabanicom! - obradovaše se oni ispod strehe, a prvi se podvukao Sead. Bez okljevanja pridružile su se Seka i Cica. Posljednji je pristigao Zoran.

Kabanica se odjednom protegljala, raskrlila koliko je duga i široka - svi su pod nju stali! Odozgo, iz kabanice, virilo je samo Mišino rumeno lice. Dolje, ispod kabanice, tapkala su dječija stopala u cipelama, sandalama, sandaličama: pljus, pljus!

Zatim je neko povikao: "Bježimo, narode, eno stonoga pala iz oblaka!"

- Nije stonoga, a nije ni desetonoga, zar ne viddite? Zar ne ēujete smijeh?! - odgovorio je mirni īko. A ulicom su i dalje žurili ljudi, žene, djeca, svi proklisili i preplašeni...

Kao da se i ona preplašila te vike i žurbe na ulici, kis je odjednom - stal! -

Izgubila se u potocima prljave vode što je potekla ulicom. Granulo je i sunce, a ispod kabanice se pomolio dječak Mišo sa svojom veselom držunicom.

Neki djed, moj vršnjak, odmahnuo je rukom i procijedio ispod brkova:

- Ah, djeca, k' o djeca!

Ognjen Ogi Ristić

SVEMIRSKA AVANTURA

Bio sam u svemirskom brodu u dvanaest sati i stigao u svemir u tri sati poslije podne. Bio sam na nekoj planeti i oprezno iskoracio iz mog svemirskog broda i pogledao oko sebe.

Iznenada, neko je uzeo moj svemirski brod. Pogledao sam i dole. Vidio sam moj svemirski brod, skočio i rekao "AAAAAA" i sjedio u svemirskom brodu. I bio na drugoj planeti zvanoj Banana-planeta.

This time in this Column we are publishing two contributions: the first written by grandfather Andelko and the other by his grandson Ogi.

Andelko Ristić

THE CENTIPEDE ON THE STREET!

A lucky lad got a plastic cape for his birthday. The fortunate ten year old carried his precious gift in his school bag and eagerly waited for rain. But for days the rain avoided his town. However at last it came down: a real big heavy shower! Just at the time the children were leaving school!

The hero of this story did not run for shelter; he quickly pulled out the cape from his bag, put it on and went down the street, while the rain poured down the folds and wrinkles of his crumpled cape.

Then this cheeky hero recognised some of his friends through the haze that hung above the pavement; who were huddled together under some eaves, waiting for the rain to pass.

- Hey, you lot! There's room in my cape for one more, the first to get here. - he cried, quickly going up to them.

- It's Miso in his cape! - those under the eaves gave a cheer, and Sead was the first to get under. Seka and Cica immediately joined him. The last to come was Zoran.

At once the cape was stretched and opened to its full capacity - everybody got under it! Miso's rosy face peeked out from the top of the cape. Down below, under it, came the tapping of the children's feet in shoes and sandals large and small: splash, splash!

Then somebody shouted: "Run everybody, there's a centipede fallen out of the clouds!"

- It's not a centipede, it's not even a decipede, can you see? Can't you hear? Can't you hear the laughter?! - replied an old man calmly. And the men, women and children hurried on down the street, all wet through and frightened...

Suddenly, as if scared by the shouting and hurrying on the street, the rain stopped! The sun came out and from beneath the cape appeared Miso with his laughing schoolmates. A grandfather, a man of my age, shook his head and murmured into his whiskers:

- Ah, children will be children!

Ognjen Ogi Ristić

AN ADVENTURE IN THE UNIVERSE

I was aboard the space ship at twelve noon and arrived in the Universe at three p.m. I was on some planet and carefully stepped out of my space ship and looked around me. Suddenly, somebody took my space ship. I also looked down. I saw my space ship, gave a jump and cried "Aaaaa" and found myself back in the space ship. I was on another planet called Banana-planet.

Translated by Jasna Levinger

Prve knjige za našu biblioteku dobili smo u junu 1994. godine. Od tada smo u više navrata od raznih daraodavaoca dobivali knjige. Zato je izbor knjiga u našoj biblioteci slučajan, a ne odraz nekog našeg programa. Do danas smo skupili 265 knjiga. U taj broj spada:

- opšta beletristika, koja se najradije čita,
- dječja literatura, za koju na žalost nema mnogo zainteresovanih, mada je proporcionalno veoma veliki broj tih knjiga, a mi smo se nadali da će mnoga djeca na taj način koliko toliko odzriati vezu sa maternjim jezikom,
- poezija, eseji, putopisi i razni prikazi.

Ovdje navodimo samo dio knjiga iz sada prikupljenog bibliotečkog fonda i to one knjige koje su najpopularnije među našim čitaocima:

Jeffrey ARCHER: ČASTI

Tomas BERNHARD: MRAZ

Šarlota BRONTE: ŠIRLI

Albert CAMUS: STRANAC

Stefan CVAJG: MARIJA ANTOANETA

Branko ČOPIĆ: DOŽIVLJAJI

NIKOLETIN: BURSAČA

Branko ČOPIĆ: OSMA OFANZIVA

Zuleika DOBSON: OKSFORDSKA

LJUBAVNA PRIČA

Conan DOYLE: CRVENI KRUG

Teodor DRAJZER: KERI

Samuel ELAZAR, Isak PAPO, Rikica OVAĐIJA, Gina ČAMHI, Clarissa NIKODISKI, Samuel ELAZAR et al.: EL ROMANCERO JUDEO-ESPAÑO - A COLLECTION OF SEPHARDIC

STORIES FROM SARAJEVO - PRIČE O SEFARDSKIM JEVREJIMA

Nenad EŠPEK: MIHOLJSKO LJETO

Žak FINCI: SEFARDSKI NOKTURNO

Viljem FOKNER: DIVLJE PALME

Oliver FRIDRIJER: NA RASKRŠU

Džon GOLSWORDI: JAČA OD SMRTI

Džon GOLSWORDI: SPASENJE JEDNOG

FORSAJTA

Gerald GREEN: SANJALICE

(LOTOFAZI)

Zane GREY: JAHĀČ USAMILJENE

ZVJEZDE

V.H. HADSON : ZELENI DVORI

Tomas HARDI: NESLAVNI JUDE

ILJF i PETROV: DVANAEST STOLICA

Lo JOHANSON SREĆA

Danilo KIŠ: BAŠTA, PEPEO

Danilo KIŠ: ENCIKLOPEDIJA MRTVIH

Mirko KLARIN : IZRAELCI NA

RASKRŠU

Žak KONFINO: JESI LI TI RAZAPEO

HRISTA

Žak KONFINO: KRV NIJE VODA

Veljko KOVĀČEVIĆ: VRTLOG

Stiven KREIN: CRVENI ZNAK

HRABROTI

Miroslav KRLEŽA: DESET KRAVIH

GODINA

Milan KUNDERA: OPРОŠTAJNI

VALCER

Aleksandar KUPRIN: JAMA

Josip LEŠIĆ: ANDELI MILOSRDA

Robert LUDLAM: PUT ZA GANDOLFO

Robert LUDLAM: TREVEJN

G. Garcia MARQUEZ: PUKOVNIKU

NEMA TKO DA PIŠE

Peter MAS: SERPIKO

Jessie MITFORD: AMERIČKI NAČIN UMIKRANJA

Somerset MOM: TAJNI AGENT

AŠENDED

Vladimir PAVLOVIĆ: STIGMA

Borislav PEKIĆ: SENTIMENTALNA

POVEST BRITANSKOG CARSTVA

Edgar Alan PO: ZLATNI JELENAK

Milosav POPADIĆ: HOTEL EVROPA

RADYO SARAJEVO: TREĆI PROGRAM

Dušan RADOVIĆ: BEOGRADE, DOBRO

JUTRO

Jara RIBNIKAR : ŽIVOT I PRIČA

Jara RIBNIKAR: MOĆ ŽIVOTA

Aleksandra RIPLI: SKARLET (1)

Aleksandra RIPLI: SKARLET (2)

Andelko RISTIĆ: PEDESET GODINA

POSЛИJE

Romén ROLAN: KOLA BRENJON

Dž. D. SELINDŽER: LOVAC U RAŽI

Sidney SHELDON: PESAK VREMENA

Sidney SHELDON: STRANAC U

OGLEDALU

Volter SKOT: GAJ MANERGIN

Žorž SIMONEN : BOGARATAŠ

Isak Baševiš SINGER: GIMPEL LUDA

Isak Baševiš SINGER: NEPRIJATELJI

LJUBAVNA PRIČA

Isak Baševiš SINGER: PRIPOVEĐAČ

NAFTALI I NJEGOV KONJUS i druge

priče

Isak Baševiš SINGER: ROB

STENDAL: CRVENO I CRNO

STENDAL: LISJEN LEVEN

Aleksandar TIŠMA: MRTVI UGAO

Aleksandar TIŠMA: SKOLA

BEZOBOŽNJAVA

Aleksandar TIŠMA: ZA CRНОM

DJEVOJKOM

Pavle UGRINOV: SAVON DE FLEURS

Svetlana VELMAR-JANKOVIĆ: DORCOL

Aleksandar VUČA: ZASLUGE

Andelko VULETIĆ: ČUDOTVRONA

BILJKA DOKTORA ENGELA

Paolo VOLPONI: SVETSKA MAŠINA

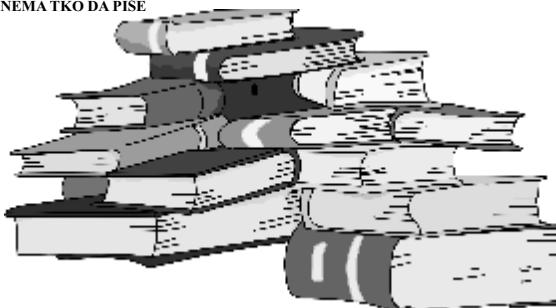
F.M.A. VOLTER: KANDID

Emil ZOLA : TEREZA RAKEN

Emil ZOLA : RADOST ŽIVLJENJA

Lajoš ZILAH: ZAROBLJENICI

Andre ŽID: USKA VRATA

MOJA NAJDRAŽA KNJIGA

Kada mi je urednik predložio da u "SaLon" uvrstimo rubriku pod gornjim naslovom nisam morao dugo razmišljati koga izabratim za prvič sagovornika. To je Branka Danon. Onima koji žive u Londonu i koji srijedom dolaze u prostorije kluba Prijatelji La Benevolencije" mislim da moj izbor nije potrebljeno objasnjavati. Ipak, onim našim čitaocima, koji širu svijetu (stjecanjem okolnosti) citaju "SaLon", evo kratkog objašnjenja. Branka Danon je dala ideju da osnivaju bibliotike i, što je najvažnije, tu ideju je i ostvarila. Svakе srijede u prostorijama kluba, koje svojim izgledom podsjećaju na mjesnu zajednicu u nekoj bosanskoj zabitici, Branka otvaraču nevelik metalni ormari u kome se nalazi stotinjak knjiga na našem jeziku. Neko od članova kluba, a najčešće Branka sama, donosi dvije stolice, stoliču na rasklapljanje i biblioteku počinje sa radom. Idući četvrtdesetak minuta to je najljublje mjesto u klubu. A member of the club, but most often Branka herself, brings two chairs and a small folding table and the library is open. For the following three quarters of an hour this is the busiest place in the club. Some return books, others to take them out. With hushed comments on books just read, people ask for help in selecting new ones. Branka, like the golden fish caught in a net, tries to fulfill the wishes of each and every reader. Interestingly enough she most often succeeds.

Q. Why the idea of a library?

A. Soon after our arrival I saw the need to find books in our language. I searched for such books all through London. The simple reason for that was my mother's inability to read any other language, and the fact that books have always been important to her. When it became clear that our stay here would be a long one and when other people sharing our destiny started arriving in London, I proceeded with a better organized collection of books, the purpose of which has not been to help only those who cannot read in any other language, but also all of us wishing to maintain contact with our language as best we can.

Q. You can read English literature in the original. Is it a higher quality of reading; since no matter how good a translation is, it cripples the original in some way.

A. It seems to me that the answer is already contained in your question. The more I have the chance to read in English not only belles-lettres, but anything else that I get hold of, with or without any plan, the more I enjoy the language. In this way not only do I experience its richness, but also the life style, manner of thinking and many other things which it portrays. In translation part of the beauty and rhythm is lost for those not reading the original text.

Q. Which book do you single out as your favourite?

A. There is no such book. In different periods of my life I have read different types of books for different reasons. This does not refer, of course, to my childhood or youth when I was told what books to read. Foreseeing your question I gave some thought to what prompts me to choose a book. My main criterion is, I think, that a book should not just answer some of my questions, but that it should also awaken my further curiosity. In addition I look for good language, good style and a sense of humour. Perhaps I could finally single out a book It is The Anthology of the More Recent Serbian Lyric Poetry compiled long ago by Bogdan Popović, because the book takes me back to my childhood and because I think that it was the book which brought about my love for our language and literature.

Conducted by Željko Kučinović

MY DEAREST BOOK

When the editor of Sal-on suggested to me to start a column under the above title it did not take me long to decide whom to interview first. The choice was Branka Danon. To all those who live in London and who come to THE FRIENDS OF LA BENEVOLENCE Club on Wednesdays there is no need to explain why.. But here are a few words of explanation for those Sal-on readers all over the world. It was Branka Danon's idea to start a library and still more important to put that idea into practice. Every Wednesday Branka unlocks a small metal cabinet accommodating about a hundred books in our language. A member of the club, but most often Branka herself, brings two chairs and a small folding table and the library is open. For the following three quarters of an hour this is the busiest place in the club. Some return books, others to take them out. With hushed comments on books just read, people ask for help in selecting new ones. Branka, like the golden fish caught in a net, tries to fulfill the wishes of each and every reader. Interestingly enough she most often succeeds.

P. - Zašto baš biblioteka?

O. - Veoma brzo nakon našeg dolaska shvatila sam da moram da tragam za knjigama na našem jeziku po Londonu, jednostavno zato što moja Mama ne može da čita na nekom drugom jeziku, a knjiga joj je uvijek bila važna. Kada smo shvatili da će se naš boravak ovdje produžiti i kada su u London počeli da pristaju i drugi ljudi koji djele našu sudbinu, pristupila sam organizovanjem prikupljanju knjiga čija jedina namjera nije da pomognu samo onima koji čitaju ni na jednom drugom jeziku sem našeg, nego i svima nama koji želimo da onoliko koliko je moguće sačuvamo dodir sa našim jezikom.

O. - Čitaš englesku literaturu u originalu. Je li to jedan viši kvalitet čitanja, jer prevod makao da je dobar ipak na naši način osakati izvorni tekst.

O. - Čini mi da si već postavljanim pitanjem dao odgovor na njega. Što više imam prilike da čitam na engleskom, ne samo lijepu književnost nego i sve drugo što mi planirano ili neplanirano dode pod ruku, sve više uživam u tom jeziku. Tako mi se otkrivaju ne samo lingvistička bogatstva nego i stil života i način razmišljanja i još mnogo toga što kada se prevede gubi i u ljeputi i u ritmu jer se mora obraćavati čitaoci koji tekst ne čita u originalu.

P. - Knjiga koja Ti je na poseban način draga. O. - Ne postoji takva. U raznim periodima života sam pod raznim uticajima čitala različite vrste knjiga. Svakako da te ugovorim o djetinjstvu i mladostu kada sam uglavnom bila usmjeravana na literaturu koju treba da čitam. Pošto sada tražiš od mene da nešto kažem o knjizi koju volim, počela sam da razmišljam o tome šta je to što me rukovodi kod izbora knjige. Moj glavni kriterij je, čini mi se, da nije dovoljno samo da knjiga da odgovore na neka moja pitanja, nego da bude i izvor mojih novih znanježa. Sem toga, tražim dobar jezik, dobar stil, smisao za humor. Na kraju bih, možda, ipak izdvojila jednu knjigu, a to je Antologija novije srpske lirike koju je još veoma davnio sastavio Bogdan Popović, jer me ona na mnogo načina vraća u djetinjstvo i mislim da sam preko nje zavoljela naš jezik i lijepo pisane.

Razgovor vodio Željko Kučinović

Dani prolaze, a naše druženje se nastavlja.

15.01.1997. Proglasenje pobednika iz kulinarских takmičenja.

22.01.1997. Održan je sastanak redakcije sa članovima "Prijatelji La Benovalecije" radi sugestija čitatelaca o poboljšanju časopisa

29.01.1997. Drugarsko veče. Veselili smo se i družili. Uvijek je lijepo malo se opustiti i zaboraviti na svakidašnje brige i probleme.

12.02.1997. Dobili smo iz starog zavičaja svježe vesti iz prve ruke od gospodina Jakice Fincija. Bila je to prilika da se okupi veći broj članova. Njegov dug i iscrpan izještaj nije zamorio prisutne, što se moglo zaključiti iz veoma pažljivog slušanja.

19.02.1997. Vrlo interesantan predavanje održala je gospoda Vesna Domany-Hardy o poslovanju nacista oplaćivanjem zlatom u neutralnim zemljama tokom drugog svjetskog rata - podaci iz novootvorenih britanskih arhiva.

05.03.1997. Prikazana je izložba fotografija "Retrospektiva događaja zaustavljenih fotoparatiima naših skrivenih talenata". Bilo je zanimljivo podsetiti se na sve događaje iz proteklih godina.

12.03.1997. Nadaleko se osjetio miris jela vrijednih domaćica koje su i ovog puta skuhale ukusne specijalitete iz naših krajeva. I ovog puta su takmicele, ali za nas svako jelo je bilo pobedničko.

19.03.1997. I ove godine svečano je obilježen Purim. Djeca su pripremili kratki program i zato bila nagradna. Dječje maske su izgradene u "radiionici" vrijedne umjetnici Sonje Radan.

26.03.1997. Posjetio nas je gospodin Duško Puvačić, književnik, i govorio je na temu "Jevreji u djelima Iva Andrića" i time nas podsetio na život i uvijek aktuelnu tematiku našeg rodnog kraja.

09.04.1997. Ponovo smo dobili primjerak SALON-a, ovog puta broj 5 koji, uprkos svim realnim teskoćama, izlazi redovno. Klub je ugostio važnu goštu domaćem Avril Kleeman koja je došla ispred WJR da ostvari kratak uvid u rad klub-a.

16.04.1997. Članovi kluba su okupili se da oproste od porodice Bekić koja odlazi za Kanadu gdje su dobili stalni boravak.

23.04.1997. Degustacija. Vrijedna domaćica g-da Tea Suvajdžić pripremila je izvrstan "bosanski lonac".

Pored ovih nabrojanih aktivnosti kluba, nemojte zaboraviti da stalno radi škola slikanja koja okuplja naše najmlade.

Primili smo i pet broj "SaLona". Srdačno vam zahvaljujemo. Svaki broj Vašeg biltena nas obrađuje, a onda i dirne donoseći sarajevsku sjetu: gdje se sve to nadosmo u nevjoli daleko od našeg grada. Ne gubimo nadu da će nam se sudbina osmjehnuti i da ćemo se opet sresti na njegovim ulicama.

Čestitamo Vam, zainta smo zadivljeni - na tako malo prostoru toliko lijepih priloga i misli i zanimljivih vijesti o dragim, poznatim Sarajljama i Sarajevima.

P.S. Bilten pokazujemo malobrojnim ovdašnjim Sarajljama i poljskim prijateljima. Svi su impresionirani.

Šta za Jevrejina predstavlja dilema?

Besplatna šunka.

Na ulici se skitnica obrati Jevrejci,

majci:

"Gospodo, tri dana nisam ništa jeo!"

"Jedi nasilu", odgovori ona.

Kako se zna da je Isus bio Jevrej?

Po tome što je živio sa roditeljima do svoje tridesete godine, radio u očevoj firmi, majka ga je smatrala Bogom a on vjerova da mu je majka djevica.

Kako bogate jevrejske kćeri pripremaju večeru?

Rezervišu mjesto u restoranu.

How did they know Jesus was Jewish? Because he lived at home until he was thirty, he went into his father's business, his mother thought he was God - and he thought his mother was a virgin.

What do JAPs* make for dinner? Reservations.

*JAP=Jewish American Princess
Pripremila i prevela Jasna Levinger

SADRŽAJ / CONTENT

Intervju sa Anom Šomlo	2
Interview with Ana Šomlo	3
Ana Šomlo: S one strane mora	4
Ana Šomlo: On the Other Side of Sea	5
Kulturno naslijede: Jedna sefardska priča	6
Cultural Heritage: One Sephardic Story	7
Dušan Puvacić: Ivo Andrić i Jevreji	8
Dušan Puvacić: Ivo Andrić and Jews	9
Literarni prilog: Nenad Maglajlić: Razglednice iz Španije	10
Literary pages: Nenad Maglajlić: Post-cards from Spain	11
Za mlade/Youth Column: Andelko I Ognjen Ristić	12
Naša biblioteka / Our Library	13
SaLon pita / SaLon Asks	14
Pismo / Letter	15
Klub/ Club	15
Humor / Humour	15
Vijesti / News	17
Šta radim, šta planiram / My work, my plans	17
Naši recepti/Our Recipes	18

IZDAVAČ ◊ PUBLISHER

Jevrejska Zajednica "Prijatelji La Benevolencije" London
Jewish Society "The Friends of La Benevolencija" London

ADRESA ◊ ADDRESS

Shalvata - Jewish Care, Att Mr Branko Danon
Parson Street - Corner of Church Road
London NW4 1QA

UREDNIK ◊ EDITOR

Predrag Finci

TEHNIČKI UREDNIK ◊ ART DIRECTOR

Dejan Stojnić

LEKTORI ◊ TEXT EDITORS

Milan Uzelac, Edward Dennis Goy

DIZAJN ◊ DESIGN

Dejan Stojnić

REDAKCIJA ◊ EDITORIAL BOARD

Branka Danon, Branko Danon, Maja Đurđević
Želimir Kučinović, Jasna Levinger, Andelko Ristić, Milan Uzelac

SaLon je besplatan i izlazi tromjesečno

SaLon is free of charge and published quarterly

Mišljenja u SaLonu nisu nužno i stajališta urednika ili izdavača.
The opinions expressed in SaLon are not necessarily those
of the editors or publisher.

© SaLon

VIJESTI/ NEWS

U Izraelu preminula Rikica Ovadia. Bračni par Bekčić odselio u Kanadu. Lejl Hadžihamzić udala se za Klaudiju Kameru. U Shalvati, pod rukovodstvom Sandre Mond, u toku su aktivnosti namijenjene našim seniorima. Miroslav Smiljanić izlagao svoje slike na kolektivnoj izložbi u organizaciji Refugees Councila. Tamaru Jovanić dobila opštinski stan. Zumreti Kamhi rodio se unuk u Njemačkoj. Predrag Počrnja u Beče režirao predstavu pod nazivom "Jevrejski konvoj".

Šta radim, šta planiram / My work, my plans

Etelia Pardo:

Radim mnogo, ponекad i više nego moje engleske kolege, a opet mi se čini da bih mogla jošviše. Uostalom, najdestinativnije je da pobrojim gdje sam sve igrala u posljednjih dvije godine, pa da se steke neka predstava o mojoj glumačkoj djelatnosti u Londonu: *An Intimate Tragedy* (BBC Radio, 1995), trilogija *Agamenon's Children* (The Gate Theatre, 1995), *The Young Freud* (Channel 4, 1995), *Anthony and Cleopatra* W. Shakespeare u režiji Vanesse Redgrave (predstava je igранa u više gradova u UK, u Veroni, u Saint Anderu, u Sao Paulu), *Splitting Image* (TV, 1996), *The Ends of the Earth* Davida Lana u režiji Andrei Serbari (1996), *The Saint*, film u režiji Phillipa Noycea (1996), *Attempts on Her Life* Martina Crimpa u režiji Tima Albery (Royal Court Theatre, 1997).

Zoran Levi, dipl. Inž. Grad.

GDJE SAM, ŠTA RADIM, ŠTA PLANIRAM.... MOJA PRIČA

Nedaleko od Leeds-a, radi se veliki, 190 miliona funti vrijedan projekat - veza između putova A1 i M1. Na toj novoj dionici puta, u dužini 16-tak milja, firma za koju radim, KVAERNER CLEVELAND BRIDGE LTD, ima svoj udio: 7 čeličnih mostova koje treba završiti do kraja ove godine. Moja uloga u ovom projektu je "Nadzorni inženjer na gradilištu od strane Izvodača". Dva mosta su već završena, a još pet treba da se napravi, dopremi na gradilište i podigne na oslonce.

To je ukratko ono što najbolje opisuje moj život ovih dana: možda zvući jednostavno, no ja bi to radije nazvao kao i sve moje kolege, previše glambojle, odgovornosti i neprospavanih noći za premalo para.

Vrijeme leti - "tu sam već gotovo pot godina", odgovor je na jedno od prvih pitanja kolega na gradilištu, nakon što me akcenat otvorio da nisam domaći.

Puno se toga desilo u tih pet godina, ponekad kažem da je život ponovo počeo od nula onog septembra '92.g., kada smo na Heathrow-u dotakli Britansk te i obradovali se Branku Danonu koj je najrođenjem, nakon torture ulaska u zemlju kao turist u Sarajevu?

Uz pomoć CBF-a, upisali smo škole engleskog i počeli polako, htijeli ili ne, da se uklapamo u svakodnevinu zapadnjačkog života.

Predugođeno bi bilo opisivati sav put u detalje, krize, uspone i padove, mnogo lijepih trenutaka koji će se pamiti ali i ružnih koje potiskujem u zaborav.

Uz dosta sreće a i uloženog truda dobio sam mjesto na Edinburskom Univerzitetu da završim dvije godine građevine. Tu je opet naš dragi CBF prisutan u poslu, bez koje bi svaki bio puno teže, i to im, siguran sam, nikada neću zaboraviti! Dvije godine u Edinburgu tekuće je staviti na list papira, no ako kažem, jedno od najljepših godina mog života, najbolje ćih ih opisati. Studentski život pod istim krovom sa studentima iz desetak zemalja u jednom divnom gradu u kome sam dočekao dva ljetna festivala - šta više da kažem!

No, kako sve što je lijepo, kratko traje, studentskom životu došao je kraj i imperativ zaposlenja kucao je na vrata svih jača i jače, dok su se stipođile polako topile a novih više nije bilo.

Moje dočišrašnje kolege to nije mnogo brinulo - većina ih je pod mišicom, umjesto aplikacija za posao, nosila brošure turističkih agencija za putovanje oko svijeta i egzotične odmore. Tada te realnost opali po glavi i shvatili da bezbrižnih dana više nema, ostali su tamo negdje daleko, u Sarajevu, kao u nekom davno odgledanom filmu.

Lov za poslon (kako bi bukvalno prevod glasio), nije bio lak; na stotine prijava, na stotine odbijenica, tu i tamo neki intervjui na kome se treba što bolje prodati, što bolje zvučati, što bolje izgledati...

I desilo se - potkraj avgusta '96, ponuda kao diplomirani građevinski inženjer. Moj sreći nije bilo kraj! Tog 18.-og septembra počinje nova epizoda u mom životu, opet nešto novo ali opet i borba. Uletio sam u svakodnevnicu životu od 9 - 5, u završnu fazu izvedbe visecig mosta u Hong Kongu, gdje su starci inženjeri mal i previše brija, da bi koji minut odvojili za novopečima, u nekoj novoj zemlji, sa novom klimom, novim prijateljima i vjerovatno novim - starim problemima, no ako s mora...

Šta planiran, vjerojatno bi bilo pitanje za kraj. Ništa je najtačniji odgovor u ovom trenutku, raditi dalje, graditi mostove i čekati da neki činovnički, tamo, na ko zna kome spratu Lunar House-a odluči o sudbinu broja L 35672 iz Bosne.

Tada me pitaju ponovo, odgovor će biti, siguran sam, mnogo precizniji.

BURIKITAS

Uzeti: 50 dkg. brašna (self-rizing)

3 žumanjca

sok od jednog limuna

2+1/3 dl. hladne vode

malo soli

Napraviti glatko tijesto tako da bude puno mješurića

Zatim uzeti: 50 dkg. mljevene teletine

1 glaviču crvenog luka

malo ulja za prženje

soli, biberi a 1/2 dcl. Vode

Sve to lagano popržiti na ulju.

Postupak:

Na pobrašnjenoj dasci razvaljati tijesto u obliku pravougaonika i premazati sa 1/3 margarina. Pažljivo preklopiti

uglove pravougaonika prema sredini,

razvaljati, i premazati sa drugom

trećom marmarina. Isti postupak

ponoviti i treći put. Tijesto zatim

pobrašniti, staviti u plastičnu kesu i

ostaviti u frižideru najmanje tri sata

(može i preko noći). Nakon što je

tijesto odležalo, razvaljati ga na

deblijnu od 0,5 cm. Kružne komade

izrezati koristeći čašu ili specijalnu

modulu. U svaki takav komad staviti 1

kafenu kašiću ohlađene file.

Preklopiti na pola, tako da se dobije

oblik polukruga. Peći u predhodno

dobro ugrijanoj formi. Od ove količine

materijala može se napraviti oko 35

komada burikitasa.

Pripremila: Irena Altarac

DOBROŠ-TORTA

Kore:13 dkg šećera

5 velikih jaja

8 dkg brašna

Umutiti prvo crvitri snijeg od bjelanjaca

i neka stoji. Zatim umutiti žumanjca sa

šećerom pa dodati snijeg i brašno. Kore

peći u kružnoj modlii za tortu. Na dno

staviti "poki" papir i peći na laganoj

vatri jedno po jednu (9 kora)

Fila: 20 dkg šećera

5 velikih jaja

1 vanilija (šipka)

20 dkg čokolade

1/4 butera

Mutiti na pari jaja, šećer i šipku

vanilije, dok se masa ne zgusne. Dodati

prethodno umekšana čokolada, pa

skinutu sa peći. Posebno pjenasto

umutiti buter i dodati ohlađenoj masi,

dobro promješati i staviti u frižider da

se stisne. Tek onda filovati redom, kora

po filu, dok se ne formira torta. Zadnju

koru namazati filom odzgo i svu tortu

sa strane. Tortu ostaviti u frižideru

najmanje dva sata prije služenja.

Pripremila: Inge Ovadia

Irena Altarac

DRUM -TART

Crust: 13 dkg of sugar

5 large eggs

8 dkg of flour

Firstly, beat the egg white

and let it rest. Then beat the egg yolk

with sugar, and add the egg white and

flour it. Bake the crust in a round

baking tray. Put the wax paper on the

bottom and bake the crusts (9

altogether) one by one on a low heat .

Filling: 20 dkg of sugar

5 large eggs

1 vanilla pod

20 dkg of cooking chocolate

1/4 of butter

Stir eggs, sugar and vanilla

pod over steam until the mixture

thickens. Add previously melted

chocolate and take it off the heat. Beat

the butter separately and add to the

cooled mixture, mix in well and put it

in the fridge to get firm. Then, put a

layer of crust and a layer of filling

until you form the cake. The top crust

as well as the sides of the cake should

be spread over with the filling. The

cake should be left in the refrigerator

at least for two hours before serving.

Inge Ovadia